

GÜNÜMÜZ İZMİR YÖRESİ DÜĞÜN GELENEKLERİNDE TASAVVUFÎ MÜZİK UNSURLARI VE İŞLEVLERİ The Religious-Sufi Music Elements and Their Functions in The Present Wedding Traditions of Izmir and The Neighborhood

Ufuk DEMİRBAŞ*

Özet: Bu çalışmada, günümüzde İzmir (Merkez), Manisa (Merkez ve Kula), Muğla (Fethiye) ve çevresi düğün geleneklerinde dini - tasavvufî müzik (Akdoğan 1996; s 4) unsurları ve işlevleri üzerinde durulacaktır.

Bilindiği gibi İzmir ve yöresi günümüzde sosyo-kültürel bağlamda kent ve kırsal kültürün iç içe geçtiği bir görünüm arz etmektedir. Son yıllarda sosyo-kültürel dizgeye bağlı olarak İzmir ve çevresindeki kimi toplulukların başlıca geçiş törenlerine (Örnek 1977; s 196) ve ritüellerine (Marshall 1999; ss 623-624); geleneksel halk müziği türüne ilişkin müziksel öğeler kadar tasavvufî sanat müziği türlerinin de eşlik ettiği dikkat çekmektedir. Bu çalışmada konuya başlangıç sayılabilecek bir yaklaşımla, yeni bir sektör olarak “İslâmî düğün organizasyonları” konusunda bazı gözlemler ve saptamalar üzerinde durulacaktır.

Bilindiği gibi 9. yy dan itibaren Türklerin İslâm kültür dairesine girmesiyle birlikte Şamanist inanç pratiklerinin, İslâmî pratiklerle iç içe geçtiği görülmektedir. (İnan 1954) Günümüze yaklaşıldıkça halk kültürü geçiş evreleri bağlamında, dinsel geleneğe ilişkin müziksel unsurlardan başlıcaları; ilâhiler, dualar ve tekbirler ile dans pratiklerinden özellikle Mevlevî geleneği bağlamında “sema” ritüelinin etkin olduğu gözlenmektedir. (Tanrıkorur 2005; s 110) Bu konuda, İzmir ve yöresindeki bazı düğün geleneklerinde - sözgelimi halk ve popüler müzik çalgılarının yerini kimi zaman Türk sanat müziği türüne özgü çalgılara bıraktığı tespit edilmiştir. Ayrıca, bu düğün geleneklerinde tasavvufî sanat müziği repertuarına ait eserlerin ağırlık kazandığı ve seslendirme tavrının da, bu türe özgü bir karakteristiği yansıttığı görsel – duysal kayıtlarla tarafımdan tespit edilmiş olup bu çalışmada konuya ilişkin bir inceleme örneklerle sunulacaktır.

Anahtar sözcükler: Tasavvufî müzik, düğün, gelenek, İzmir.

Abstract

In this paper, we will refer to the religious-sufi music elements and their functions in the present wedding traditions of Izmir (Center), Manisa (Kula and Center), Muğla (Fethiye) and the neighborhood.

---

* Öğr. Gör.-, Ege Üniversitesi, Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, Ses Eğitimi Bölümü.

As it is known, Izmir and its neighborhood present a view in which urban culture and rural culture are intertwined in socio-cultural context. In recent years depending on the socio-cultural system, the accompany of The Sufi Turkish Classical Music, as much as The Traditional Folk Music elements, to the main transition ceremonies and rituals of some societies in Izmir and its neighborhood attracts notice. In this paper, we will mention some observations and detections about "The Islamic wedding organizations as a new sector" with an approach that can be accounted as a beginning to the subject.

As it is known, The Turks began to be involved in the Islamic culturel circle in the 9th century and with this involvement they interconnected Shamanist and Islamic beliefs and practices. As approached today, it is observed in transition stages of folk culture that the major musical elements in the religious tradition are hymns (ilahiler), prayers (dualar) and tekbir (to say Allahu ekber) and the major religious dance element is sema ritual which is efficient in Mevlevi tradition. As related with this subject, it has been determined that some Turkish Classical Music instruments have substituted The Folk Music and Populer Music instruments in some wedding traditions in Izmir and the neighborhood. It has also been observed with the audio-visual records by me that songs in The Sufi Turkish Classical Music repertory have begun to take more part in these wedding traditions and that even the singing style has begun to reflect a characteristic which is specific to this music genre. A research about this subject will be presented with examples in this paper by me.

Keywords: *Sufi music, wedding, tradition, Izmir.*

Bu çalışmanın hazırlanması aşamalarında, İzmir (Merkez), Manisa (Merkez, Kula) ve Muğla (Fethiye) yörelerinde günümüzde yapılmakta olan düğün geleneklerine “katılarak gözlem” tekniği (Örnek 1977; s 55) ile veri toplanmıştır. Toplum bilim araştırmalarında birinci elden veri elde etmede etkin ve sağlıklı yöntemin “alan araştırma yöntem ve teknikleri” (Örnek 1977; s. 55) olduğu bilinmektedir. Özellikle ses ve görüntü kayıt olanaklarının gün geçtikçe geliştiği günümüzde alan tespitlerinin çeşitli açılardan kayıt edilmesi, çalışmaların analiz ve çözümlemelerinin daha sağlıklı yapılabilmelerini sağlamaktadır. Bu bakımdan, sözü edilen yörelerde 26/04/2009 –31/10/2009 tarihleri arasında katılarak yapılan gözlemlerde *handycam*, *mini dv* vb. gibi yarı profesyonel kayıt cihazı tipleri kullanılarak veri toplanmıştır. Ayrıca, bu düğün törenleri sırasında konuya ilişkin olarak bazı kaynak kişilere “görüşme tekniği” (Örnek 1977; s 57) yoluyla sorular yöneltilmiş ve elde edilen görsel – duysal malzemenin daha anlaşılır hale getirilmesine; o kültür bağlamındaki anlamlarının açıklanmasına çalışılmıştır.

Bu araştırma, aynı zamanda yukarıda adı geçen yörelerin düğün geleneklerindeki başlıca müziksel pratiklerin, müziksel unsurların saptanması ve günümüzde bu alandaki değişimlerini de anlamaya yönelik olması nedeniyle konuya ilişkin çeşitli kaynakların referansları ile gerçek yaşantılar arasında karşılaştırmalar ve ilişkilendirmeler yapılmıştır.

Bu çalışmada verilerin olduğu “bulgular” bölümünde ise konuya ilişkin olarak yapılmış görsel – duysal tespitler “betimlemeler” yoluyla aktarılmaya çalışılmıştır. Betimlemeler yapılırken geleneksel ve dinsel tören, ritüel ve pratiklerin gerçekleştirilme sıraları esas alınarak, yaşantının adeta fotoğrafının yazılı hale dönüştürülmesi sağlandı ve çözümlenmeler bu bulgular üzerine yapıldı.

Çalışmanın tüm bulgularının değerlendirildiği “sonuç” bölümünde de konuya ilişkin tüm veriler önce halk bilimi disiplini sonra da geleneksel müzik incelemesi açısından ele alınarak araştırma ortaya konmaya çalışıldı.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle ülkemizdeki düğün gelenekleri alanında yayımlanmış başlıca kaynakların referansında bilgiler sunulmaya çalışılacaktır. Türk topluluklarına özgü en eski düğün törenleri hakkındaki ilk bilgiler, Türklerin tarih sahnesine çıktıkları Orta Asya coğrafyasına işaret eder. (Öztuna 1987; s 58)

Boratav “düğün” kelimesine ilişkin olarak Kaşgarlı Mahmut’un Divân-ü Lûgati’t Türk adlı eserini referans göstererek şu bilgilere yer verir:

...ilk anlamıyla ‘bağlama, bağlanma’ demektir; düğüm, düğme kelimelerini de türeten ‘düg’ fiil kökü, ‘tüg’ biçiminde Kaşgarlı Mahmut’un sözlüğünde geçer; Kaşgarlı, aynı kökten türemiş başka kelimeleri, bu arada bizim dilimizde ‘düğün’ anlamı ile ‘tügün’ü de almış sözlüğüne. Öte yandan bizim dilimizde gelin ile güveyin ana babalarının – ve yakın akrabalarının – birbirlerine verdikleri ad olarak kullanılan ‘dünür’ sözü de aynı ‘düg’ kökünden türemiş olmalı; bu kelime de ‘tüngür’ biçiminde ve bizdeki anlamıyla Kaşgarlı Mahmut’un sözlüğünde geçer. (Boratav 1973; s. 168)

En eski Türk topluluklarından Göktürkler devrinde yaşadığı düşünülen Dede Korkut anlatmalarında da düğün geleneklerine ait bazı bilgiler bulunur:

....Dede Korkut kitabında evlenmeye ilgin törenlerin tümü ‘kiçi düğün’ (küçük düğün) ve ‘ulu düğün’ deyimleriyle iki kesime bölünüyor; birincisi ‘söz kesimi ve nişan’ kümesini ikincisi de ‘kına, gelin göçürme ve gerdek’ etrafındaki törenleri gösterse gerek. Aynı metinde, kız kızın parmağına delikanlının nişan yüzüğünü takarken söylediği ‘düğün kutlu olsun’ dileğindeki düğün deyimini, yukarıdaki kesimlerden birincisine bir anıştırmadır. Ama bu Oğuz destanının yazıya geçtiği çağda düğün kelimesi bugünkü dar anlamını da kazanmış olmalı: Destanda yukarıdaki iki kesimden, herhalde ikincisine ilgin ‘çalgılı, oyunlu toplantılar’ düğün sözüyle anlatılmıyor. Aynı kitapta ‘toy düğün’ deyiminin bugünkü ‘düğün bayram’ anlamı ile evlenme törenleri söz konusu olmadan da ‘yemeli içmeli her türlü şenlik’ için kullanıldığını görüyoruz. (Boratav 1973; s. 168)

Türk topluluklarının Ön Asya coğrafyasına göç etmeleriyle başlayan İslâm kültür dairesine dâhil olmaları sonucunda, Şamanist pratiklerin yanı sıra İslâmî uygulamaların da iç içe geçtiği bir evre yaşanmaya başlar. İslâm kültür dairesi kapsamında, evlenme ve evlilik olgusuna ilişkin olarak en temel bilgileri Kur'anı Kerim'den edinmekteyiz. Bu konuda bir ayette şöyle denmektedir:

İçinizden bekârları/dulları, bir de erkek hizmetçilerinizden ve halayıklarınızdan durumu uygun olanları evlendirin. Eğer yoksul iseler, Allah onları lütfundan zenginleştirir. Allah, Vâsi'dir, Alîm'dir. (Kur'an-ı Kerim; Nur Suresi 32. Ayet)

Evlenme ve düğün gelenekleri konusunda başlıca dinsel öğretileri ve uygulamaları anlatan kimi hadisler de konuya ilişkin önemli verileri oluşturmaktadır. Bu konuda 2000'li yıllarda, D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi bünyesinde yapılmış bir araştırmada¹, İslâmî gelenekler bağlamında yapılan düğün törenlerinde özellikle Hz. Peygamber'in yaşadığı dönem referans gösterilerek bazı müziksel saptamalara da rastlanır. Bunların başlıcaları şöyle belirtilebilir:

• Nikâhı ilan ediniz. Nikâh akdini mescidde yapınız ve onun (duyurulması) için defleri çalınız.

• Muhammed b. Hatıb (RA)'dan rivayet edilmiştir. Dedi ki: Resulullah (SAV) Helâl (Birleşme) ve Haram (Birleşme) arasındaki fark evlenmekte def çalmak ve duyurmaktır.

• Yine Hz. Aişe'nin Rasûlullah'tan rivayetine göre Hz. Peygamber: “İlân ediniz ve düğünde def çalınız.

• Hz. Peygamber'den gizli yapılan ve def çalınıp “size geldik, size geldik, bizi selâmlayınız, sizi selâmlayalım” türküsü söylenmeyen nikâhlardan hoşlanmazlardı.

• Bu hadislerden Hz. Peygamberin düğünlerde eğlenmeye, neşelenmeye, oynamaya, gülmeye izin verdiği hatta genç kızları bu işe teşvik ettiği; insanları fuhuştan korumak ve zinanın önüne geçmek için aleniliğe bir kıymet verdiği, nikâhın def çalınarak, türküler söylenerek ilân edilmesini istediği görülmektedir. (A. Edoğan 2000; ss. 12 – 13)

İslâmî düğün gelenekleri bağlamında araştırmacı C. Yıldırım da düğünlerde tef, darbuka vb. aletleri çalmanın meşrû bir uygulama olduğunu; bu türden eğlenmelerin de dine uygun olduğuna işaret eder. (Yıldırım (t.yok); 4. Cilt,

---

¹ Bu kaynak, D.E.Ü. İlahiyat Fakültesinde yayımlanmamış bir diploma çalışması olup “Müsikî Hakkında Varid Olan Hadisler Üzerine Bir İnceleme” başlığını taşımaktadır. 2000'li yıllarda Doç Dr. N. Toplaoğlu'nun yönetiminde A. Erdoğan'ın kaleme aldığı araştırmacının “Düğünlerde Musiki” başlığı konuya referans niteliği taşıyan hadislere yer vermiştir.

s. 192) Konuya ilişkin bir diğer araştırmacı O. Şekerci de eserinin İslâm'da aile ve evlenme kısımlarında incelediği hadislerle dayanarak, düğünlerde meşrû koşullarda eğlenmenin “sünnet” olduğunu vurgular. (Şekerci 1972; s 247)

İslâmi kaynakların dışında, geçmişten günümüze halk kültürü alanında düğün ve evlenme pratikleri bağlamında dinsel bazı uygulamalardan da bahsedilmektedir. Sözelimi Bolu'nun bir köyünde yapılan düğün töreninde dinsel pratiklerin uygulanışı konusunda şu bilgiler verilmiştir:

Düğün sahibinin evinde (oğlan evinde) kalan konuklara yemek ikram edildi. Yemekten sonra köyün imamına nikâh duasını okuma sırası geldiği hatırlatıldı... İmam nikâh duasını okudu. Saat on bire doğru yatsı ezanı okudu. Yirmi kişilik bir cemaat güvey ile birlikte harman yerinde yatsı namazını kıldı. Namazdan sonra tekbirle güvey önde eve döndü cemaat... İmam Arapça – Türkçe karışık bir dua okudu. Cemaat da duayı tekrarladı. Güvey ağzından tövbe istiğfar etti imam. Dua arasında ve sonunda yemekten sonraki nikah duasında unutulduğu için ‘mehr-i müccel’ ve ‘mehr-i muccel’ konularını da andı... (Gelin) konukların elini öper. Ondan sonra maniler, türküler ve ilâhilerle ‘gelinçi eğlentisi’ başlar. (Boratav; 1973, s. 182-185)

Safranbolu ve yöresindeki geçmiş düğün geleneklerinde eğlence unsurunun yanında, dinsel unsurların ve tasavvufî müziğin de yer aldığını Sadi Yaver Ataman'ın verdiği örneklerden anlıyoruz. Ataman bu konuda şunları belirtir:

Kınanın Kâbe'den geldiği, dini bir anlam ve değer taşıdığına inanıldığı için, geline kına yakılması da bir külte dayanmaktadır. Bazı yerlerde güveye de kına yakılır. Avuç içi ya da serçe parmağı kınalanır.... Eski düğünlerin kına gecelerinde yapılan bu törenler İstanbul'un eski düğünlerinde de vardı. Bu törenlerin ilginç bir çeşidinin adı Safranbolu yöresinde Kâbem-sini çevirmesidir. Renkli mumlar yakılmış büyücek bir tepsi, gelinin başının üstünde tutularak (örneğini verdiğim) ilâhilerle, sini gelinin başının üstüne çevrilir. İlâhiler genellikle Yunus Emre'ye aittir. (Ataman 1992; ss. 32 – 36)

Ataman'ın sözünü ettiği “Kabem” adlı ilâhinin TRT THM Repertuarında notalı bir örneği yer almış olup sözleri şöyledir:

Kâbenin dalları bölük bölüktür
Benim yürecüğüm delük delüktür
Dünya dedikleri bir gölgelüktür
Canım kâbem varsam sana
Gözel kâbem yansam sana

Hû deyince ciğercüğüm delinür
Ömrüm güneş gibi doğar dulunur
Hep melâikeler anda bulunur
Canım kâbem varsam sana
Gözel kâbem yansam sana

Ayağına giyer nurdan nalini
Gider cennet bahçasına salını (salını)
Biri isa biri meryem gelini
Muhammed'in düğünü var cennette
Ol sultanın şenliği var uçmakta

Bağrı taşlı gözü yaşlı konuklar
Hakka doğru gider kalbi sunuklar
Cuma geceleri gelen konuklar
Muhammed'in düğünü var cennette
Ol sultanın şenliği var uçmakta
(TRT THM repertuvar no: 2293)

Türklerin İslâm kültür dairesine girmelerinden itibaren bir tür ritüel olarak uygulanan “sünnet” törenleri de geleneksel – dinsel bağlamda çeşitli bakımlardan incelenmiştir. S.V. Örnek ülkemizde halk kültürü bakımından dört ana başlık altında ele aldığı “geçiş dönemleri”nden sünnet geleneğini toplumsal ve dinsel işlevleri yönüyle açıklar. Bu geleneğin gerçekleşmesinde toplumsal beraberlik ve dayanışma kültürü kadar İslâmi kültürün de kuşaktan kuşağa yaşatıldığı ve aktarıldığına şöyle vurgu yapar:

Türkiye’de sünnet geleneğinin yüzyıllar boyu sıkı ve kesin bir biçimde yerine getirilmesinde bir takım inançlar ve görüşler egemendir. Bunların bir bölümü dinsel, bir bölümü de toplumsal, hijyenik ve cinsel içeriklidir. Çocuk sünnet yoluyla İslâm topluluğuna katılmaktadır. Böylece Müslüman bir çocuk Müslüman olmayandan ayrılmaktadır... Ayrıca, sünnet düğünleri, tıpkı evlenme düğünlerinde olduğu gibi dargın ailelerin ve kişilerin barışmaları, toplumsal, ekonomik ve hatta siyasal ilişkilerini yeniden düzenlemeleri için de bir vesile olur. (Örnek 1977; ss. 173 – 176)

Osmanlı İmparatorluğu döneminde İslâmi geleneğin saray içi ve dışı yaptırımları arasında sünnet önemli bir unsuru teşkil eder. Bu dönemdeki sünnet geleneği hakkında önemli çalışmalarıyla tanınan Ali Haydar Bayat konuya ilişkin şu bilgileri verir:

(Osmanlı İmparatorluğu Türkiye’inde Saray Dışı Sünnet Merasimleri)
Sünnette yapılan törenler buldukları yörelere göre değişiklik göstermekle beraber, temelde aynı idi. Merasim genellikle çocuğun baba evinde, akraba ve dostlarının huzurunda yapılır, bu vesileyle de ziyafetler verilir, oyunlar oynanır ve eğlenilirdi... Sünnet sırasında bir tarafta beklemekte olan soytarılar, hayal oyuncuları çocukları eğlendirirken, dışarıdaki davulcu da hem sünnet anını haber vermek, hem de sünnet acısıyla bağırarak çocukların seslerini bastırmak için davulunu gürültüyle çalarak, kapıda bir aşağı bir yukarı dolaşırdı. Bu eğlencelere İstanbul’da ailelerin arzusu üzerine mehter de katılır ve davetlilere neşeli anlar yaşatırdı. (Bayat; II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri 1982, ss. 14 – 15)

Ülkemizde geleneksel sünnet düğün törenlerinde eğlence müziği ile tasavvufi müzik iç içe olup bu törenlerde geçmişten günümüze eğlence unsurlarının

uygulanması kadar, Mevlit ve Kur'ân-ı Kerim'in de okunduğu bilinmektedir. Bunu P.N. Boratav maddeler halinde şöyle anlatır:

- Süslenmiş kılığı ile çocuk, sünnet töreninden önceki günlerde veya tören günü öğleden önce, hısım akrabaya el öpmeye gider; bu aynı zamanda sünnet düğününe çağrı gezisidir.

- Tören günü, ayrıca türbeleri ziyaret ve atlarla, arabalarla başka çocuklarında katıldığı bir gösteri gezisi yapmak birçok yerlerde gelenektir.

- Evde mevlût okutma ve kurban kesme de birçok yerlerde uyulan bir kuraldır.

- Tören süresince şehirlerde ince saz, köylerde davul zurna çalınır, hem çocuğu avutmak, hem de konukları eğlendirmek amacı ile... sünnet düğünleri, birçok ayrıntıları ile evlenme törenlerine benzerler. Kimi yerlerde sünnet gününün gecesine “kına gecesi” adı verilir; törene katılan kadınların, kızların ellerine kına yakmaları görenektir. Genel olarak davullu zurnalı, ya da çalgılı eğlenceler bu benzerliğin başlıca kanıtıdır; törene düğün adı verilmesi de bu bakıma anlamlı. (Boratav; 1973, s 159-160)

Ülkemizde geçmiştten günümüze “kırsal, köy, oba” gibi alanlarındaki geleneksel düğün uygulamalarında, gelinin baba evinden çıkarılışı ile sünnet çocuğunun sünnet edilişi sırasında okunan “dualar ve tekbirler” dini / tasavvufi müzik unsurlarının düğün gelenekleri içindeki yeri ve işlevi açısından oldukça önemli görülmektedir.

Yine ülkemizde yaşayan Bektaşî – Alevi toplulukların düğün gelenekleri incelendiğinde düğün töreninin başlangıcından bitimine kadar tüm aşamalarda Türkçe duaların okunduğu; gelin – damat ve düğün evi sahiplerinin kutlanmaları amacıyla çeşitli geleneksel / dinsel kalıp ifadelerin, geleneksel müzik ve dans öğelerinin ritüele eşlik ettiği gözlenmektedir.

Bu konuda İzmir, Aydın, Manisa, Muğla gibi Bektaşî – Alevi toplulukların yoğun olarak yaşadıkları coğrafyalarda, düğün uygulamalarına ilişkin çeşitli duysal / görsel kayıtlar mevcut olup kültürel kimlikleri bakımından “Tahtacılar” olarak da bilinen bir topluluk örnek olarak gösterilebilir: Bu Tahtacı düğününde “dede”, karşısında oturan gelin ve damada öğütler verdikten sonra babalarının elini öpmesini ister. Daha sonra geline bağlanmış olan “gayret kuşağı”nı eline alarak şu duayı üç kere okur; “Bismillahirrahmanirrahim Peygambere salavat Salli alâ seyyidina Muhammed kutlu olsun gelin, akıbeti hayırlı olsun”.

Bu araştırmanın hazırlanması aşamalarında, İzmir yöresinde bazı düğün geleneklerinin dinsel uygulamalar ile dini – tasavvufi müzik unsurlarının eşliğinde gerçekleştirildiği görsel – duysal kayıtlarla saptanmıştır. Özellikle son yıllarda, toplumsal üst yapının toplumdaki diğer kurumları (gelenekler, görenekler, ritüeller)

etkilemesi; dinsel ve geleneksel pratiklerin önemine ilişkin sıkça vurguların yapılması; hatta kimi kültürel toplulukların yeniden kültürel kimliklerine sahip çıkma ya da yeniden inşa etme gibi nedenlerle düğün geleneklerindeki müziksel yapılar da değişim sürecine girmiş ve adeta bunu yansıtan önemli bağlamlar ve olaylar haline gelmiştir. Bu konudaki bazı saptamalar şöyle sıralanabilir:

Düğün Betimlemeleri

Örnek I

Düğün Organizasyonu

DİNİ DÜĞÜN ORGANİZASYONLARIYLA DÜĞÜNLERE YAKIŞIR, MÜMİNE YARAŞIR ORGANİZASYONLAR SUNUYORUZ...

İSLAMİ DÜĞÜN ORGANİZASYONU:

HAYATINIZIN EN ÖNEMLİ GÜNÜNÜ FARKLI BİR ORGANİZASYONLA YAPMAYA NE DERSİNİZ? ARTIK O KLİŞELEŞMİŞ DÜĞÜNLERİN DIŞINA ÇIKMAK VE DİNİMİZE UYGUN BİR DÜĞÜN YAPMAK İÇİN MUTLAKA BİZLERİ ARAYIN.

- DÜĞÜN ORGANİZASYONU
- NİŞAN ORGANİZASYONU
- MEVLÛT ORGANİZASYONU
- SÛN NET DÜĞÜNÜ ORGANİZASYONU

Düğün organizasyonlarındaki sıralama ve ekipler sizlerin isteğinize göre düzenlenir... Ayrıca İçeriğe Animasyon Ekibi Ve Mehter Ekibi de eklenebilir...

Tarih : 26/04/2009

Yer : İzmir

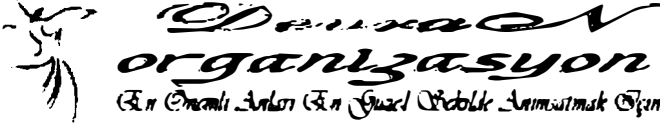
Mekân : Samanyolu Düğün Salonu

Sahnede tasavvuf topluluğu var. Sazlar; bendir, tanbur, kanun ve ney. Solist sayısı iki. Bir tanesi yüksek taburede oturuyor. Gelinle damat yerini almış, davetliler karışık oturuyor. İlahiler okunmaya başladı. Birkaç ilâhi okunduktan

sonra sahneye semazen geldi. İki ilâhi boyunca sema ettikten sonra semazen sahneyi terk etti. Solist, davetlilere, bilebileceğiniz ilâhiler okunuyor bu yüzden ilâhilere eşlik edebilirsiniz dedi. İlâhilerin arasında zaman zaman kasideler okundu. Bir ara solist fıkra anlattı. Fıkrayı öğütlere bağladı ve gelinle damada öğütler verdi. İlâhilere devam edildi ve bir ara semazen tekrar sahneye geldi. İki ilâhi boyunca sema ettikten sonra sahneyi terk etti. Bir süre daha ilâhiler ve kasideler okundu ve daha sonra pasta ve takı töreni ile düğün sona erdi.

Örnek: I – A

PROGRAM İÇERİĞİ;

- 1) Açılış konuşması
- 2) Müzik eşliğinde Çiftin Salona Alınması
- 3) Kur'an-ı Kerim
- 4) Schbet
- 5) İlahi ve Ezgiler
- 6) Damatla Şakalaşma ve Sürprizler
- 7) Skeçler
- 8) Semazen Gösterisi
- 9) İstek ilâhi ve Ezgiler
- 10) Dua
- 11) Takı ve Tebrikleşme

Örnek II

DÜNYA DÜĞÜN ORGANİZASYONLARIYLA DÜĞÜNLERE YAKIŞIK MEYAN VE YAKIŞIK ORGANİZASYONLAR SUNUYORUZ
HAYATINIZIN EN ÖNEMLİ GÜNÜNÜ FARKLİER ORGANİZASYONLA YAPMAYA NE DERSİNİZ ARTIK O KİLE ELİNE DÜĞÜNLERİNİZİN ÇIĞIYI
DÜNYA DÜĞÜNLERİNE UYGUN BİR DÜĞÜN YAPMAK İÇİN MUTLAKA BİZLERİ ARAYIN
KALİTELİ VE PROFESYONEL EKİPLERLE DÜĞÜNÜNİZİ YAPDIRMAK İSTİYORSANIZ BİZİ TERCİH EDİN. FAKLİTİZERİMİZDEN KAÇININ.
DÜĞÜNLERİNİZİ ŞANSA BIRAKMAYIN...

Tarih : 06/06/2009

Yer : Muğla- Fethiye

Mekân : Fethiye Kültür Merkezi

Tasavvuf topluluğu sahneye davet edildi. Sadece kanun sazı ve iki solist var. Ardından gelinle damat sahneye davet edildi. Kanun eşliğinde tekbirlerle gelinle damat sahneye geldi. Burada dikkat çeken gelinin başının açık olmasıydı. Tekbir bitip, gelinle damat kendilerine ayrılan masaya oturunca solist davetlilere alkışlamalarını söyledi. Sohbet etti ve öğütler verdi. İlahilere başladı. İlahinin bitiminde Yörüklerle ilgili bir anısını anlattı. İlahilere devam edildi. Aralarda kaside okudu. Fıkra anlattı ve fıkradan sonra kendisine nasıl kız istediklerini anlattı. İlahilere devam edildi. Arada şiir okudu ve tekrar fıkra anlattı. Fıkrayı öğüde bağladı ve gelinle damada öğütler verdi. Daha sonra oturduğu yerden kalkarak Yunus ilâhisini okudu. Davetlilere birlikte okumalarını istedi. Nereleri birlikte okuyacaklarını gösterdi ve prova yaptırdı. Beğenmedi ve tekrar okuttu. Daha sonra ilâhiye başladı. Davetliler nakarat kısmını solistle birlikte okudular. Nikâh memuru gelince onu sahneye davet etti ve sahneyi terk ettiler. Nikâhtan sonra takı merasimi yapılarak düğün sona erdi.

Örnek: II - A

Hilal
Organizasyon

Yılların Tecrübesiyle Size En İyisini Sunmaya Devam ediyoruz

DÜĞÜN ORGANİZASYONUNUZDA BULUNANLAR

- Sunucular
- Ezgi Sanatçıları
- Tasavvuf Müziği
- Meher Takımı
- Tiyyaro Ekibi
- Sohbet Programları
- Mevlithanlar
- İlahi Sanatçıları
- Sanat Müziği
- Tasavvuf Grubu
- Semazen grubu
- Animasyon Ekibi
- Canlı enstrümanlar
- İlahi Grubu

Örnek III

DÜĞÜN ORGANİZASYONU

Hayatınızın en önemli gününü farklı bir organizasyonla yapmaya ne dersiniz? Artık o klişeleşmiş düğünlerin dışına çıkmak ve dinimize uygun bir düğün yapmak için mutlaka bizi arayın...

Düğün... Nişan... Sünnet... Özel gün ve Gecelerinizde hizmetinizdeyiz.

Tarih : 31.10.2009
Yer : Manisa Merkez
Mekân : Öğretmenevi

Sahnede tasavvuf topluluğu var. Sazlar; bendir, kanun, basgitar ve ney. Solist mehter marşı okuyarak gelinle damadı sahneye aldı. Gelinle damat masalarına oturdular. Daha sonra solist, sandalyeye oturarak Kur'an-ı Kerim okudu. Kur'an-ı Kerim okunurken davetlilere etli pilav ve ayran dağıtılmaya başlandı. Bu sırada salonda herkes birbiriyle konuşuyor, ikramı alanlar yemeklerini yiyor, kimse doğru dürüst dinlemiyordu. Kur'an bittikten sonra solist, ilâhiler okumaya başladı. Davetlilerin eşlik etmelerini ve alkışlamalarını istedi. Bir ara sahneye küçük bir semazen çocuk geldi. İlahî eşliğinde sema etti. Daha sonra sahneyi terk etti. Solist, ilâhilere devam etti. Salonda herkes yemek yiyor, birbirleriyle konuşuyorlardı. Bir ara Türk sanat müziği şarkısı okudu. İlahî okumaya başlayınca semazen çocuk tekrar sahneye geldi ve sema etmeye başladı. Biraz daha ilâhiler okunduktan sonra nikâh törenine geçildi. Nikâh kıyıldıktan sonra ailenin büyüklerinden biri sahneye gelerek dua ettirdi. Bu sırada salonda çit çıkmıyor herkes duaya eşlik ediyordu. Dua bittikten sonra bir ilâhi daha okundu ve pasta merasimine geçildi. Bundan sonra ise takı merasimi yapılarak düğün sona erdi.

Örnek: III – A

*Hilal
Organizasyon*

Yılların Tecrübesiyle Size En İyisini Sunmaya Devam ediyoruz

1.ÖRNEK İÇERİK

1. Açılış konuşması (Sunucu)
2. Kur'an-ı Kerim Tilâveti
3. Kur'an ve Sünnet Üzerine Evlilik sohbeti
4. İlahi Grubu (İlahî Sanatçısı, Org)
5. Takı Merasimi
6. Kapanış (Sunucu)

2.ÖRNEK İÇERİK

1. Açılış Konuşması (Sunucu)
2. Kur'an-ı Kerim Tilâveti
3. Kur'an ve Sünnet Üzerine Evlilik sohbeti
4. İlahi Grubu (İlahî Sanatçısı, Org)
5. Semazen Gösterisi
6. Takı Töreni
7. Kapanış (Sunucu)

3.ÖRNEK İÇERİK

1. Açılış Konuşması (Sunucu)
2. Kur'an-ı Kerim Tilâveti
3. Kur'an Ve Sünnet Üzerine Evlilik Sohbeti
4. İlahi Grubu (İlahî Sanatçısı, Org)
5. Semazen Gösterisi
6. Tiyatro Ekibi (Şiir Ve Parodiler)
7. Takı Merasimi
8. Kapanış (Sunucu)

4.ÖRNEK İÇERİK

1. Açılış Konuşması (Sunucu)
2. Kur'an-ı Kerim Tilâveti
3. Kur'an Ve Sünnet Üzerine Evlilik Sohbeti
4. Tasavvuf Grubu (Kanun, Ney, Def, Ud)
5. Semazen Gösterisi
6. Takı Merasimi
7. Kapanış (Sunucu)

Düğün organizasyonlarında ki sıralama ve ekipler sizinle istediğiniz gibi düzenlenir...

Ayrıca İçeriğe Animasyon Ekibi Ve Mehter Takımı da eklenebilir...

Kızın Gecelelerinde Bayan Tasavvuf Grubu ile Hizmetinizdeyiz...

Sünnet Betimlemesi

Örnek IV

Organizasyonumuzda Bulunanlar

Sunucular

İlahi sanatçıları

Ezgi sanatçıları

Sanat müziği

Tasavvuf müziği

Mehter takımı

Sema gösterileri

Tiyatro ekibi

Sohbet programları

Palyaço ekibi

Canlı enstrümanlar

ORGANİZASYON İÇERİĞİ;

1) Açılış konuşması

2) Kur'an-ı Kerim tilaveti

3) Kur'an ve sünnet üzere evlilik sohbeti

4) İlahi ve ezgi sanatçılarımız

5) Sema gösterisi

6) Takı töreni

7) Kısa tiyatro gösterileri

8) Kapanış

Düğün organizasyonlarında ki sıralama sizlerin isteğinize göre düzenlenir.

Tarih : 01.08.2009

Yer : Manisa –Kula

Mekân : Evin önü (Ev adresi)

Saat 15.38 de sünnet çocuğu arabalarla gezintiye çıkıyor. Çocuk, faytonda diğerleri ise arabalarla takip ediyor. Belli bir süre sonra çocukta arabaya biniyor. Gezintiden dönenlere limonata ikram ediliyor. Sünnet çocuğu davul zurna ile karşılanıyor. Harmandalı oynatılıyor. Daha sonra sünnet çocuğunun babası ve yakınları zeybek oynuyor. Belli bir süre sonra oyun havaları oynanıyor. Kazanlarla

yemek pişiriliyor. Tabldotlarla gelenlere ikram ediliyor. Konuklar yemek yerken CD'den ilâhiler dinletiliyor. İlerleyen saatte Türk sanat müziği parçaları çalıyor. Evin önüne kurula sahneye gelen hafızlar tarafından Mevrit ve Kur'an-ı Kerim okundu. Mevrit okunurken davetliler haremlik selamlık oturdular. Aralarda ilâhiler okundu. Mevlidi dinleyen kadınların çoğunun başını örtmediği dikkat çekti. Bir ara müezzin olan sünnet çocuğunun babası sahneye davet edildi ve Kur'an-ı Kerim okudu. Daha sonra dua edildi. Dua bittikten sonra tasavvuf konseri başladı. Sazlar sahnede yerini aldı. Sazlar; tanbur, ney, klasik kemençe, kanun, bendir, kudüm, darbuka, halile, ??? Solist ayakta ilâhiler okudu ve dinleyenler de ona eşlik etti. Solist programını bitirince sahneye Manisa Türk Tasavvuf Musikisi Mevlithanlar Derneği Korosunu davet etti. Bu koronun kurucu başkanı olan Hüseyin Koroğlu sahneye gelerek hediye verdi. Hediye dağıtımının ardından şiir okudu. Tasavvuf Korosu konserine başladı ve çeşitli ilâhiler ve kasideler okudular. Daha sonra Ankara'da buluna Diyanet Korosunun şef yardımcısı Ömer Faruk Güney sahneye davet edildi. Solist sahneye gelerek Türk sanat müziği eserleri okumaya başladı. Bir ara ilâhiler okuyan solist sahneye davet edildi ve bir şarkı okudu. Sünnet çocuğunun babası da sahneye gelerek bir şarkı okudu. Daha sonra takı merasimi yapıldı. Takı sırasında cd den popüler müzik türünde eserler çaldı. Takı merasimi bittikten sonra anne ve baba sahneye gelerek dans ettiler. Oyun havalara geçildi. Davetliler popüler müzik eşliğinde kadın erkek karışık pistte oynadılar. Daha sonra sünnet çocuğu kolbastı oynarken kadınlar kına getirdiler. Halay çekerek sünnet çocuğunun etrafında döndüler. Halaya devam edildi. Ortaya gelen davulcu ortamı coşturdu. Burada kadınlar ayrı, erkekler ayrı halay çekti. Daha sonra çocuğa kına yakıldı. Bundan sonra bir süre daha oyunlar oynandı ve daha sonra sünnet düğünü sona erdi.

İslâmi Düğün Organizasyonları

Günümüzde İzmir, Manisa, Muğla gibi iller ve yörelerde gerçekleştirilen bazı düğün organizasyonları "İslâmi Düğün Organizasyonu" ya da "Dini Düğün Organizasyonu" adlarıyla kurumsallaşarak, büyük bir iletişim – reklam ajansları yoluyla konunun ilgililerine veri tabanı oluşturmaktadır.

Bu veriler incelendiğinde, bu türden düğün ve müzik uygulamalarının oldukça örgütlü bir yapıyla halka sunulduğu anlaşılmaktadır. Bu organizasyonların müzik uygulamaları bölümleri incelendiğinde ise "tasavvufi sanat müziği" ile "dinsel müzik türlerinin" ön planda olduğu; bu müzik uygulamalarında seslendirilen repertuarın, bu türe özgü özellikler taşıdığı gözlenmektedir.

Sonuç

Ülkemizde geçmişten günümüze kadar geleneksel düğün ve sünnet törenleri bölge, yer ve zamana göre farklılıklar göstermiş; bununla birlikte değişen sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik koşullar düğün ritüelleri / törenlerinin kendi iç

dinamiklerinin de değişmesine neden olmuştur. Özellikle son on, on beş yıldır bazı kent merkezi ya da merkeze yakın yörelerdeki düğün geleneklerinin içinde dini / tasavvufi müzik unsurların da ağırlıklı bir biçimde yer aldığı görülmektedir.

İşte bu çalışmanın konusu olan düğünleri – yani günümüz İzmir yöresi düğün geleneklerini – dini / tasavvufi müzik unsurları ve işlevleri bakımından başlıca iki maddede toplamak ve analiz etmek mümkündür:

1. Sahne performansı açısından

• Bu türden düğün organizasyonlarında temel amacın, gelen davetlileri eğlendirmekten çok bir konser ortamında dini / tasavvufi müzik türünü dinletmek olduğu gözlenmektedir.

• Bu türden düğün organizasyonlarında kullanılan çalgıların; dini / tasavvufi müzik türü ile popüler müzik türüne özgü çalgılardan oluşturulduğu ve bu iki müzik türünün çalgısal oturtumunda karma bir yapı sergilendiği görülmektedir.

• Çalgılarda seslendirme tavrının geleneksel tasavvufi müzik türünün çalım tekniğine uyduğu gözlenmekte olup zaman zaman icra edenin, eğlence müziği uygulamalarına benzer bir biçimde kendini göstermek amacıyla öne çıktığı görülmektedir.

• Bu türden düğün organizasyonlarında seslendirilen repertuarın büyük ölçüde “ilâhi, kaside” gibi dini / tasavvufi türler ve az sayıda “Türk sanat müziği şarkı” türünde olduğu anlaşılmaktadır.

• Dini / tasavvufi müzik türlerinden sözlü eserlerin seslendirilme tavrının “hafız tavrı” olarak da tanımlanan ancak Türk müzisyenleri jargonunda “goy goyculuk” diye ifade ettikleri bir biçimde olduğu görülmektedir.

• Bu türden düğün organizasyonlarında, “dinlence”nin yanı sıra “izlence” olgusuna da yer verilerek; zaman zaman “semazen” getirilmesi, “sema” ritüelinin sunulması da gözlenmektedir.

2. Düğüne gelen davetli profili açısından

• Bu türden düğün organizasyonlarında, düğüne gelen davetlilerin sahnede sergilenen performansla “müzik dinleyicisi” düzeyinde ilgilenmedikleri; daha çok sosyal bir söyleşme ortamı davranışı sergiledikleri gözlenmektedir.

• Bazı düğünlerin başlangıç safhasında, sahnede okunan Kur’an-ı Kerim ve ilâhileri dinlemek yerine ikram edilen yiyecekleri tükettikleri görülmektedir.

• Bazı düğünlerde oturma düzeninde kadınların erkeklerle aynı yerde oturmadığı bazen de karışık bir düzende oturdukları gözlenmektedir.

Sonuç olarak müzik sanatsal ve estetik bir öge olduğu kadar toplumsal bir öge olarak da incelenmeye değer bir olgudur. Tarih boyunca toplumların geçirdiği her türlü kültürel evreden etkilenen müziksel olgular ve olaylar; günümüzde de

toplumsal dinamikler ile birlikte değişime uğramaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın ana eksenini oluşturan “günümüz İzmir yöresi düğün geleneklerindeki tasavvufî müzik unsurları”nın dinsel geleneğin yaygınlaştırılması; İslâmî öğretilerin bu gelenek yoluyla aktarılması; hepsinden önemlisi de “müzik endüstrisi” kapsamında, dini – tasavvufî müzik etkinlikleri / organizasyonları yoluyla yeni bir sektörün doğmasına yol açtığı anlaşılmaktadır.

Kaynaklar:

AKDOĞU, Onur. *Türk Müziği'nde Türler ve Biçimler*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 1996.

ATAMAN, Sadi Yaver. *Eski Türk Düğünleri ve Evlenme Rit'leri*, Kültür Bakanlığı Yayınları No: 1425, Ankara, 1992.

BAYAT, Ali Haydar. “Osmanlı'da Saray Dışı Sünnet Törenleri”, *III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları No:40, Cilt: 4, Ankara, 1982.

BORATAV, Pertev Naili. *100 Soruda Türk Folkloru*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1984.

ERDOĞAN, Aysun. *Musikî Hakkında Varid Olan Hadisler Üzerine Bir İnceleme*, Basılmamış Diploma Çalışması, İzmir, 2000.

İNAN, Abdülkadir. *Tarihte Şamanizm*, Ankara, 1954.

MARSHALL, Gordon. *Sosyoloji Sözlüğü*, Çeviren: O. Akinhoy, D. Kömürcü, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1999.

ÖRNEK, Sedat Veyis. *Türk Halk Bilimi*, Türkiye İş Bankası Yayınları Kültür Yayınları No:180, Ankara, 1977.

ÖZTUNA, Yılmaz. *Türk Müsîkîsi Teknik ve Tarih*, Türköpetrol Vakfı Lâle Mecmuası Yayınları, İstanbul, 1987.

ÖZTÜRK, Yaşar Nuri. *Kur'an-ı Kerim Meali*, Yeni Boyut Yayınları No:18, İstanbul, 1997.

ŞEKERCİ, Osman. *Kaynaklarımıza Göre İslâm Terbiyesi*, Çanakkale Seramik Fabrikaları Kültür ve Araştırma Hizmetleri No: 2, Biga, 1972.

TANRIKORUR, Ciuçen. *Osmanlı Dönemi Türk Müsîkîsi*, Dergâh Yayınları No:270, İstanbul, 2005.

YILDIRIM, Celâl. *Kaynaklarıyla İslâm Fıkhı*, Uysal Kitabevi Yayınları No:19, Cilt:4, (Tarih Yok)